

Groene criminologie en veiligheidszorg – Editoriaal

Janine Janssen, Lieselot Bisschop, Philippe de Baets & Tim Boekhout van Solinge

Oog voor het milieu

Sinds de jaren zestig staan milieuproblemen steeds prominenter op de agenda van internationale organisaties zoals de Verenigde Naties. Het rapport *The limits to growth: a global challenge* (1972) van de Club van Rome wees ruim veertig jaar geleden al op de wereldwijde risico's die verbonden waren aan de uitputting van natuurlijke hulpbronnen (Meadows, Randers & Meadows, 2004). De gevolgen van de giframp in Bhopal (1984) of de explosie van een kernreactor in Tsjernobyl (1986) maakten duidelijk dat moderne technologie risico's van een eerder ongekende omvang met zich meebrachten (Beck, 1992). Pas in de jaren tachtig en negentig werd milieu echt een onderwerp van beleid in de nasleep van diverse milieurampen en -schandalen. Dit leidde ook tot het ontstaan van een diversiteit aan internationale milieuafspraken en -conventies. Vandaag is milieu niet louter een thema dat zich tot ecologie of biologie beperkt, maar wordt door overheden, bedrijven en non-gouvernementele organisaties (ngo's) over de aanpak van klimaatverandering gedebatteerd. Zelfs op de meest recente G7 top werden klimaatafspraken op de tafel gelegd.

Sinds het begin van de 21e eeuw is milieu zelfs een veiligheidsthema geworden met verschillende dimensies. Dit gaat zowel om milieucriminaliteit en milieuregulering als een bredere interpretatie van veiligheid, bijvoorbeeld dat klimaatverandering bestaande veiligheidsbedreigingen kan verergeren, zoals meermaals is besproken in de VN-Veiligheidsraad. In dergelijke bredere interpretatie verwijzen milieuproblemen naar verontreiniging, verlies aan biodiversiteit, uitbuiting en uitputting van natuurlijke rijkdommen, waaronder ook het verlies aan koolstof(opslag) als gevolg van ontbossing. Dit is een veiligheidsthema omdat de schaarste aan natuurlijke rijkdommen (bv. drinkbaar water maar evenzeer olie of hout) en de gevolgen van de klimaatverandering (bv. stijgende zeespiegel, droogte, migratie) conflicten kunnen veroorzaken of versterken die ook voor landen een veiligheidsprobleem vormen. Natuurlijke rijkdommen – denk in dit verband niet alleen aan delfstoffen maar ook bedreigde planten en dieren – waren de voorbije decennia reeds de inzet van vele conflicten, vooral in ontwikkelingslanden (Bannon & Collier, 2003). Regionale oorlogen zoals bijvoorbeeld de *Great African War* in het Grote Merengebied blijven erdoor aanslepen (Van Reybrouck, 2010) terwijl terroristische groepen zoals de *Lords Resistance Army* (LRA) en *Al-Shabab* hun operaties met illegale handel in die natuurlijke rijkdommen financieren (Vira & Ewing, 2014).

Introductie van de term 'groene criminologie'

Milieucriminaliteit is criminaliteit die het milieu schaadt (McLaughlin & Muncie 2006, 146-147). Dit verwijst naar de schade aan ecosystemen, mensen en andere dieren veroorzaakt door schadelijke activiteiten van individuele burgers, bedrijven en overheden. Dit omvat misbruik, uitbuiting en monopolisering van ecosystemen en natuurlijke rijkdommen zoals water, lucht, planten en dieren; industriële vervuiling van aarde, lucht en water en illegale transporten van (schadelijk) afval. Deze opsomming is niet limitatief.